

ROZDUDOK
V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Rudolfa Čirča a sudcov JUDr. Ivana Machyniaka a JUDr. Daniely Švecovej v právnej veci žalobcu **P.**, bývajúceho v B., v dovolacom konaní zastúpeného advokátskou kanceláriou F., so sídlom v B., v mene ktorej koná ako konateľ advokát D., proti žalovanému **D.**, so sídlom v Š., evidenčné Č., IČO: X., o **zaplatenie 34.505,08 eur**, vedenej na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 15 C 174/2008, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 26. februára 2013, sp. zn. 9 Co 187/2012, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalobcu **z a m i e t a**.

Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Okresný súd Galanta rozsudkom z 15. marca 2012 č. k. 15 C 174/2008 -302 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi 34.505,07 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že o trovách konania rozhodne samostatným uznesením. Vychádzal zo zistenia, že žalobca bol u právneho predchodcu žalovaného zamestnaný od roku 1969 do roku 1986 ako spriadač v prevádzke na výrobu viskózneho hodvábu a že u žalobcu bola dňa 14.1.1986 potvrdená choroba z povolania – chronická intoxikácia sýrouhlíkom. Podľa Posudku o odškodnení bolesti a sťaženie spoločenského uplatnenia vypracovaného Fakultnou nemocnicou akad. L. Déreya, Klinikou pracovného lekárstva a toxikológie bolo poškodenie zdravia žalobcu prvotne ohodnotenú na 400 bodov a v roku 2000 z dôvodu zjavného zhoršenia zdravotného stavu bolo sťaženie spoločenského uplatnenia v lekárskom posudku zo 4. mája 2000 „dobodované“ na 700 bodov. Z výsledkov vykonaného dokazovania dospel k záveru, že u žalobcu ide o prípad hodný osobitného zreteľa v zmysle § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia (ďalej len vyhláška) odôvodňujúci odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia nad sumu ustanovenú v odsekoch 1 a 2 § 7 vyhlášky. Odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia zvýšil o stonásobok základného bodového ohodnotenia 700 bodov, čo v peňažnom vyjadrení po odpočítaní zaplatenej sumy 348,54 eur predstavuje sumu 34.505,07 eur. Uvedené zvýšenie považoval za odôvodnené a primerané vzhľadom na dobu, po ktorú je žalobca obmedzovaný

v svojom bežnom a dovtedajšom spôsobe života, vzhľadom na hĺbku a charakter tohto obmedzenia a na progresívny vývoj smerujúci k zhoršovaniu prejavov jeho choroby. Právne vec posúdil podľa ustanovení § 190 ods. 1, § 193 ods. 1 písm. b/, § 196 a § 203 zákona č. 65/1965 Zb. Zákonníka práce (ďalej len Zákonník práce) a ďalej ustanovení § 2 ods. 1 a § 4 ods. 1, § 7 ods. 1 a 3, § 9 ods. 4 vyhlášky. K námietke premlčania vznesenej žalovaným uviedol, že odškodnenie za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 196 Zákonníka práce a mimoriadne zvýšenie náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky sú dva oddelené nároky, ktoré sa spravujú vlastným právnym režimom a ktoré sa líšia dôvodom a okamihom svojho vzniku. Náhrada za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia je nárokom, ktorý vzniká na základe právnej skutočnosti, ktorou je škoda na zdraví utrpenej zamestnancom pri výkone práce a na druhej strane, nárok vyplývajúci z mimoriadneho zvýšenia náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia vzniká až okamihom právoplatnosti súdneho rozhodnutia, ktorým bolo toto mimoriadne zvýšenie priznané. Z tohto dôvodu je aj režim premlčania týchto nárokov rozdielny. Vychádzal z názoru, že právo vyplývajúce z nároku na mimoriadne zvýšenie náhrady za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia sa bude premlčovať až od okamihu svojho konštituovania súdnym rozhodnutím (rozhodnutie súdu je tu konštitutívnym aktom aplikácie práva). Na premlčanie tohto práva nie je teda možné bez predchádzajúceho súdneho rozhodnutia aplikovať ustanovenia §§ 100 ods. 2 veta prvá a 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ), keďže právo, ktoré neexistuje, nemôže byť ani premlčané. Bez súdneho rozhodnutia, ktorým sa konštituuje uvedený nárok, nie je možné stanoviť ani okamih, od ktorého dochádza k plynutiu premlčacej lehoty. Obdobne sa v takýchto prípadoch nepriznávajú ani úroky z omeškania skôr, ako od uplynutia lehoty určenej súdom na plnenie. Poukázal ďalej na to, že právny poriadok Slovenskej republiky pozná pojem premlčania práva; nepozná však pojem premlčania práva osoby domáhať sa súdnej ochrany. Priznáva žalovateľnosť všetkým právam fyzických a právnických osôb, v niektorých prípadoch ich však nie je možné v dôsledku premlčania priznať, čo však neznamená, že tieto práva neexistujú a nie sú žalovateľné. Nežalovateľnými právami sú iba tie, ktoré sa prekludujú, čiže po určitej lehote zanikajú. Nárok na priznanie mimoriadneho zvýšenia sťaženia spoločenského uplatnenia sa však v zmysle príslušných právnych predpisov v žiadnom prípade neprekluduje. S prihliadnutím na uvedené považoval dovolanie sa premlčania žalovaným za nedôvodné a preto naň neprihliadol. Výrok o trovách konania odôvodnil poukazom na ustanovenie § 151 ods. 3 O.s.p.

Krajský súd v Trnave rozsudkom z 26. februára 2013, sp. zn. 9 Co 187/2012 na odvolanie žalovaného rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a žalobu zamietol s tým, že o trovách konania rozhodne súd prvého stupňa. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že súd prvého stupňa neposúdil správne otázku premlčania žalobcom uplatneného práva. Podľa odvolacieho súdu v prípade sťaženia spoločenského uplatnenia ide o peňažnú satisfakciu za poškodenie zdravia, ktorej základom je nemajetková rovina. Vyjadrenie v peniazoch spôsobuje, že ide o osobné právo majetkovej povahy, ktoré sa premlčuje. Charakter majetkového práva viazaného na osobu navrhovateľa, má aj mimoriadne zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia. Právo poškodeného uplatniť na súde nárok na zvýšenie odškodnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky vzniká okamihom, kedy sa poškodený dozvie o škode

a o tom, kto za škodu zodpovedá (§ 106 ods. 1 OZ). Zvýšenie náhrady podľa § 7 ods. 3 vyhlášky môže byť priznané len súdnym rozhodnutím, podmienkou však je, aby toto právo poškodený uplatnil na súde v zákonom stanovenej premlčacej lehote. Na základe súdneho rozhodnutia vzniká potom poškodenému právo a zodpovednému subjektu povinnosť na plnenie, t.j. zaplatiť mimoriadne zvýšenie odškodnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky. Pre začiatok plynutia premlčacej doby je rozhodujúci okamih, keď bol ustálený zdravotný stav poškodeného natoľko, že je možné vykonať ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia. Tento okamih je rozhodujúci aj pre začiatok plynutia premlčacej lehoty v prípade nároku na mimoriadne odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia. Ak príde k jeho „dobodovaniu“ v dôsledku zhoršenia zdravotného stavu poškodeného, je to rozhodujúci okamih pre ďalšie uplatnenie nároku a možné ďalšie jeho priznanie. Rovnako ako súd prvého stupňa za základ svojho rozhodnutia vzal skutkové zistenia, že u žalobcu bola dňa 14.1.1986 zistená choroba z povolania, že pôvodne bolo poškodenie zdravia žalobcu za sťaženie spoločenského uplatnenia ohodnotené v lekárskom posudku na 400 bodov a že naposledy bol posudok o odškodnení bolesti a sťažení spoločenského uplatnenia vypracovaný Fakultnou nemocnicou akad. L. Déreza, Klinikou pracovného lekárstva a toxikológie dňa 4. mája 2000, ktorým bolo zvýšené bodové ohodnotenie sťaženia spoločenského uplatnenia o 300 bodov, t.j. na 700 bodov. Žalobca mohol preto nárok na mimoriadne zvýšenie sťaženie spoločenského uplatnenia, aby jeho právo nebolo premlčané, na súde uplatniť najneskôr do 4. mája 2002. Žalobca tak urobil návrhom doručeným súdu až 2.9.2008, teda po uplynutí dvojročnej premlčacej subjektívnej lehoty. Keďže žalovaný sa v konaní premlčania dovolal, žalobcovi nebolo možné premlčané právo priznať, z ktorého dôvodu rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 220 O.s.p. zmenil tak, že žalobu zamietol. Vzhľadom na zásadu hospodárnosti konania sa už nezaoberal dôvodnosťou žaloby vo veci samej. Rozhodnutie o náhrade trov odvolacieho konania odôvodnil s poukazom na ustanovenie § 224 ods. 4 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku krajského súdu podal včas dovolanie žalobca. Navrhol rozsudok odvolacieho súdu zmeniť tak, že dovolací súd potvrdí rozsudok okresného súdu v celom rozsahu ako vecne správny a žiadal priznať náhradu trov odvolacieho a dovolacieho konania. Dovolanie odôvodnil tým, že rozsudok krajského súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci v otázke premlčania ním uplatneného nároku. Vytýkal odvolaciemu súdu, že pri úvahe o premlčaní opomenul, že on nemal a do právoplatného pozitívneho rozhodnutia o jeho žalobe stále nemá právo na primerané zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia nad sumu ustanovenú vyhláškou, ktoré by mohol vykonať v zákonom stanovenej dobe proti žalovanému. Uviedol, že výšku nároku spolu s konštituovaním práva samotného môže v zmysle § 7 ods. 3 vyhlášky stanoviť len súd. Rozhodnutie súdu podľa citovaného ustanovenia vyhlášky má konštitutívny charakter, (konštatoval to aj Najvyšší súd SR v rozsudku z 30. septembra 1996 sp. zn. 3 Cdo 23/96), ktorého účinky pôsobia od okamihu jeho vydania (ex nunc) a teda až do tohto momentu jeho subjektívne právo na zaplatenie zvýšenej náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia neexistuje. Pred rozhodnutím súdu nemôže preto dôjsť ani k premlčaniu takéhoto práva. V danom prípade teda nedošlo k uplynutiu času ustanoveného v zákone na vykonanie práva na mimoriadne zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia, v dôsledku čoho žalovaný nemôže „ani čeliť súdnemu uplatneniu práva“ námietkou premlčania (použitím námietky

nemôže dôjsť k zániku nároku patriaceho k obsahu práva, keď právny nárok ešte nevznikol; vznikne až rozhodnutím súdu). Krajský súd preto nesprávne právne posúdil žalovaným vznesenú námietku premlčania, keď k nej prihliadol a priznal jej právne účinky. Okrem toho krajský súd pri úvahe o premlčaní ignoroval aj fakt, že predmetom konania nie je právo na náhradu škody (predmetom nie je nárok na náhradu základného odškodnenia sťažené spoločenského uplatnenia, ani jeho zvýšenia v zmysle § 6 ods. 2 vyhlášky), ale je ním „spravodlivé finančné zadostučinenie“ – zvýšenie odškodnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky. Rozhodnutie súdu o tomto nároku vychádza z poznatkov vykonaného dokazovania preukazujúcich výnimočnosť a osobitný zreteľ prípadu. Premlčanie práva tu je vylúčené aj preto, že začiatok plynutia premlčacej doby tu nie je jednoducho na čo viazať (o vzniku rozhodnej právnej skutočnosti – výnimočnosti a osobitnom zreteli prípadu – rozhodne až súd).

Žalovaná svoje právo vyjadriť sa k dovolaniu nevyužila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods.1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal účastník konania proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania preskúmal napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu nie je dôvodné.

Odvolací súd vychádzal pri posúdení premlčania žalobcom uplatneného nároku z toho, že zvýšenie náhrady za sťažené spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky, treba považovať za právo na náhradu škody na zdraví, že má charakter majetkového práva viazaného na osobu navrhovateľa, ktoré podlieha premlčaniu, že toto právo sa premlčuje v dvojročnej subjektívnej premlčacej dobe, ktorá sa odvíja odo dňa, kedy sa poškodený dozvie o škode a o tom kto za ňu zodpovedá a že spravidla sa poškodený o škode spočívajúcej v sťažení spoločenského uplatnenia dozvie v okamihu, keď bol jeho zdravotný stav ustálený a je možné objektívne vykonať jeho ohodnotenie.

Dovolateľ v dovolaní ako dovolací dôvod uviedol nesprávne právne posúdenie otázky premlčania odvolacím súdom. Argumentoval tým, že v danom prípade predmetom konania nebolo právo na náhradu škody, ale ním bol osobitný nárok na „spravodlivé finančné zadostučinenie“ – zvýšenie odškodnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky, že právo na zvýšenie odškodnenia za sťažené spoločenského uplatnenia vzniká až okamihom právoplatnosti súdneho rozhodnutia, ktorým bolo toto mimoriadne zvýšenie priznané, keďže tu ide o konštitutívny rozsudok a teda, že až do tohto okamihu jeho subjektívne právo na zaplatenie zvýšenej náhrady za sťažené spoločenského uplatnenia neexistuje a nemôže preto pred rozhodnutím súdu dôjsť ani k jeho premlčaniu.

Dovolací súd sa s uvedenou argumentáciou dovolateľa nestotožňuje, považuje ju za zavádzajúcu a nemajúcu žiadnu oporu v právnych predpisoch vzťahujúcich sa na vec.

Keďže v danom prípade predmetom sporu je nárok na zvýšenie odškodnenia za sťažené spoločenského uplatnenia, ktorého základ vychádza z choroby z povolania zistenej

14.1.1986 a k ustáleniu zdravotného stavu žalobcu došlo naposledy v máji 2000, t.j. pred 1.4.2002, bolo potrebné vec, vrátane premlčania, posúdiť podľa ustanovení zákona č. 65/1965 Zb. Zákonníka práce (ďalej len Zákonník práce) a podľa vyhlášky č. 32/1965 Zb. o odškodňovaní bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia v znení účinnom v čase vzniku poškodenia zdravia žalobcu, resp. v čase, kedy došlo naposledy k ustáleniu jeho zdravotného stavu (ďalej len vyhláška).

Podľa § 190 ods. 3 Zákonníka práce za škodu spôsobenú zamestnancovi chorobou z povolania zodpovedá zamestnávateľ, u ktorého zamestnanec pracoval naposledy pred jej zistením v pracovnom pomere za podmienok, z ktorých vzniká choroba z povolania, ktorou bol postihnutý. Chorobami z povolania sú choroby uvedené v právnych predpisoch o sociálnom zabezpečení (zoznam chorôb z povolania), ak vznikli za podmienok tam uvedených.

Podľa § 193 ods. 1 Zákonníka práce zamestnancovi, ktorý utrpel pracovný úraz alebo u ktorého sa zistila choroba z povolania, je zamestnávateľ povinný v rozsahu, v ktorom za škodu zodpovedá, poskytnúť náhradu za a) stratu na zárobku, b) bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, c) účelne vynaložené náklady spojené s liečením, d) vecnú škodu; ustanovenie § 187 ods. 3 platí aj tu.

Podľa § 196 Zákonníka práce náhrada za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia, ktoré zamestnancovi vznikli následkom pracovného úrazu alebo choroby z povolania, poskytujú sa jednorazove.

Podľa § 261 ods. 1 Zákonníka práce nárok sa premlčí, ak sa neuplatnil na súde v lehote v tomto zákonníku ustanovenej. Na premlčanie sa prihliadne, len ak sa ten, voči ktorému sa nárok uplatňuje, premlčania dovoľá; v takom prípade nemožno premlčaný nárok účastníkovi, ktorý ho uplatňuje, priznať.

Podľa § 261 ods. 2 Zákonníka práce nepremlčujú sa nároky zamestnanca na náhradu za stratu na zárobku z dôvodu pracovného úrazu alebo choroby z povolania (§ 194 a 195) alebo inej škody na zdraví (§ 187) a nároky na náhradu nákladov na výživu pozostalých (§ 199). Nároky na jednotlivé plnenia z nich vyplývajúce sa však premlčujú.

Podľa § 263 ods. 3 Zákonníka práce lehota na uplatnenie nároku na náhradu škody je dva roky; začína plynúť odo dňa, keď sa poškodený dozvie o tom, že škoda vznikla, a o tom, kto za ňu zodpovedá. Nárok na náhradu škody sa však premlčí, ak sa neuplatnil v lehote troch rokov, a ak ide o škodu spôsobenú úmyselne, desiatich rokov odo dňa, keď došlo k udalosti, z ktorej škoda vznikla; to neplatí, ak ide o škodu na zdraví.

Podľa § 4 ods. 1 vyhlášky sťaženie spoločenského uplatnenia sa odškodňuje, ak poškodenie na zdraví má preukázateľne nepriaznivé dôsledky pre životné úkony poškodeného, pre uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo pre plnenie jeho spoločenských úloh (ďalej len "následky"). Odškodnenie za sťaženie spoločenského

uplatnenia musí byť primerané povahe následkov a ich predpokladanému vývoju, a to v rozsahu, v akom sú obmedzené možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a spoločnosti.

Podľa § 6 ods. 1 vyhlášky pri odškodňovaní sťaženia spoločenského uplatnenia sa vychádza zo základného počtu bodov, ktorým bolo toto sťaženie ohodnotené v lekárskom posudku.

Podľa § 7 ods. 3 vyhlášky v prípadoch hodných osobitného zreteľa môže súd odškodnenie za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia primerane zvýšiť, a to i nad sumu ustanovenú v odsekoch 1 a 2.

Zákonník práce (zákon č. 65/1965 Zb.) v ustanovení § 190 a nasl., ktoré ustanovenia boli systematicky začlenené do Osmej hlavy s názvom „Náhrada škody“, upravoval zodpovednosť zamestnávateľa za škodu pri pracovných úrazoch a chorobách z povolania, pričom stanovil, že za škodu spôsobenú zamestnancovi chorobou z povolania zodpovedá zamestnávateľ, u ktorého zamestnanec pracoval naposledy pred jej zistením v pracovnom pomere. V § 193 ods. 1 Zákonníka práce boli vymenované jednotlivé náhrady, ktoré je zamestnávateľ povinný zamestnancovi poskytnúť v rozsahu, v ktorom za škodu zodpovedá. Jednou z foriem odškodnenia poškodenia zdravia zamestnanca, ktorú bol zamestnávateľ povinný poskytnúť, bola aj náhrada za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia (od 1.1.2004 je uvedená náhrada v prípade pracovného úrazu a choroby z povolania upravená v zákone č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení ako dávka úrazového poistenia – poznámka najvyššieho súdu). Zákonník práce žiadnu inú osobitnú formu odškodnenia poškodenia zdravia (okrem prípadu uvedeného v § 197 Zákonníka práce) neupravoval. Ani vyhláška č. 32/1965 Zb. neupravovala žiaden osobitný nárok v podobe „spravodlivého finančného zadosťučinenia“ tak, ako to mylne uvádza žalobca. Už z jej samotného názvu je zrejmé, že sa týka odškodňovania, a to treba zdôrazniť, bolesti a sťaženia spoločenského uplatnenia. V ustanovení § 7 vyhlášky sa nachádza právna úprava výšky odškodnenia za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia, keď odsek 1 určuje sumu za jeden bod, v odseku 2 je stanovená maximálna hranica, ktorú celková výška odškodnenia nesmie presiahnuť a v odseku 3 je upravená možnosť súdu výnimočne odškodnenie za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia zvýšiť aj nad sumy uvedené v odsekoch 1 a 2. Odvolací súd preto správne žalobcom uplatnený nárok na zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 7 ods. 3 vyhlášky považoval za nárok na náhradu škody, a to škody na zdraví.

Za správny treba považovať aj záver odvolacieho súdu, že v prípade sťaženia spoločenského uplatnenia ide o osobné právo majetkovej povahy, ktoré sa premlčuje. Dovolací súd k dôvodom uvedeným odvolacím súdom v jeho rozsudku dodáva, že ani ustanovenie § 261 ods. 2 Zákonníka práce nevyklúčovalo z premlčania nároky zamestnanca na náhradu za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia. Napokon, dovolateľ správnosť tohto záveru odvolacieho súdu v dovolaní nespochybňuje.

Zodpovedajúci zákonu je aj odvolacím súdom vyslovený právny názor, že žalobcom uplatnený nárok, keďže ide o škodu na zdraví, sa premlčuje v dvojročnej subjektívnej premlčacej lehote (použitie objektívnej premlčacej doby tu neprichádza do úvahy) a že premlčacia doba začína plynúť odo dňa, keď sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá (právna úprava premlčania v Zákonníku práce v čase, kedy bol naposledy ustálený zdravotný stav žalobcu, bola totožná s právnou úpravou premlčania v Občianskom zákonníku). Odvolací súd v súlade s ustálenou súdnou praxou vychádzal z názoru, že poškodený sa o škodu vo forme sťaženie spoločenského uplatnenia dozvie v čase, keď sa po skončení liečby jeho zdravotný stav ustálil natoľko, že je možné objektívne vykonať jeho ohodnotenie a teda, že získava vedomosť o škode spravidla z lekárskeho posudku, ktorým bolo sťaženie spoločenského uplatnenia ohodnotené (porovnaj rozsudok NS SR z 27. januára 2011 sp. zn. 3 Cdo 146/2010, rozsudok NS SR z 28. februára 2011 sp. zn. 4 Cdo 152/2010).

Pokiaľ dovolateľ v tejto súvislosti uvádza, že nárok na zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia vzniká až okamihom právoplatnosti súdneho rozhodnutia, ktorým bolo toto mimoriadne zvýšenie priznané, keďže tu ide o konštitutívny rozsudok a teda, že až do tohto okamihu jeho subjektívne právo na zaplatenie zvýšenej náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia neexistuje a nemôže preto dôjsť ani k jeho premlčaniu, treba uviesť, že už základná premisa, z ktorej dovolateľ vychádza (konštitutívna povaha rozsudku), je nesprávna.

Konštitutívne rozsudky, na rozdiel od deklaratórnych, nevytvárajú len vzťahy procesne vyjadrené najmä v účinkoch procesnej záväznosti o hmotných subjektívnych právach, ktoré trvali už pred vydaním rozhodnutia, ale sú priamo v zmysle ustanovení hmotného práva dôvodom vzniku nového, predtým neexistujúceho hmotnoprávneho vzťahu, prípadne jeho zmeny alebo zániku. Právoplatným súdnym výrokom tu dochádza k zmene doterajšieho hmotnoprávneho stavu, v dôsledku čoho konštitutívne rozsudky majú, ak zákon neustanovuje inak, účinky ex nunc.

Právoplatný rozsudok, ktorým súd priznáva zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia v zmysle § 7 ods. 3 vyhlášky, nie je svojou podstatou v zmysle hmotného práva dôvodom vzniku žiadneho nového právneho vzťahu. S takýmto rozhodnutím hmotné právo nespája vznik, zmenu alebo zánik samotného hmotnoprávneho vzťahu. Aj po vydaní kladného výroku rozhodnutia tu medzi zamestnancom a zamestnávateľom, z hľadiska hmotného práva, zostáva záväzkový právny vzťah zo spôsobenej škody, ktorý tu existoval už pred vydaním takéhoto rozhodnutia. Uvedený hmotnoprávny vzťah (a subjektívne právo z neho vyplývajúce) vzniká na základe škodovej udalosti, v tomto prípade choroby z povolania, výsledkom ktorej je poškodenie zdravia zamestnanca. V dôsledku tejto právnej skutočnosti (a nie rozsudku, ktorým súd zamestnancovi priznáva zvýšenie odškodnenia), vzniká zamestnancovi právo na náhradu škody vo forme jednotlivých náhrad, t.j. aj náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, včítane jej mimoriadneho zvýšenia. Právoplatný výrok súdneho rozhodnutia, ktorým súd priznáva poškodenému zamestnancovi zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia, nijako nemení

doterajší hmotnoprávny stav. Autoritatívnym rozhodnutím súdu sa hmotnoprávny vzťah, ktorý tu trval pred rozhodnutím, preniesol iba na úroveň procesného vzťahu, vyjadrený najmä v účinkoch procesnej záväznosti a prípadne vykonateľnosti tohto rozhodnutia. Ide preto o rozsudok, ktorý sa o spornom hmotnoprávnom vzťahu len záväzne vyslovuje bez toho, aby ho menil a teda jeho výrok má z tohto pohľadu len deklaratórnu povahu.

Názor žalobcu, podľa ktorého právo na zvýšenie odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky vzniká až okamihom právoplatnosti súdneho rozhodnutia, ktorým bolo toto mimoriadne zvýšenie priznané a z ktorého dôvodu nemohlo byť premlčané, nie je preto možné považovať za správny.

Pokiaľ žalobca odkazuje na rozsudok Najvyššieho súdu SR z 30. septembra 1996 sp. zn. 3 Cdo 23/96 treba uviesť, že v tomto prípade sa najvyšší súd zaoberal otázkou omeškania dlžníka v prípade zvýšenia odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa § 7 ods. 3 vyhlášky. Dospel k záveru, že povinnosť zaplatiť túto náhradu vzniká až na základe súdneho rozhodnutia a že až uplynutím lehoty na plnenie v ňom určenej dochádza k omeškaniu dlžníka. Poznamenal, že v tomto smere je rozhodnutie konštitutívne, teda z hľadiska vzniku úrokov z omeškania v spojení s uplynutím lehoty na plnenie určenej rozhodnutím. Konštatovanie, že na základe súdneho rozhodnutia vzniká poškodenému právo a zodpovednému subjektu povinnosť na plnenie, t.j. zaplatiť mimoriadne zvýšenie odškodnenia, je len vyjadrením vzniku nového procesného vzťahu založeného záväzným výrokom súdu. Odkaz žalobcu na toto rozhodnutie dovolací súd považuje v posudzovanej veci preto za nenáležité.

Napokon, pre začiatok plynutia premlčacej doby nie je v danej veci určujúci okamih splatnosti dlhu, ale deň, keď sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá.

Správnosť skutkových zistení, z ktorých odvolací súd vychádzal pri posúdení premlčania uplatneného nároku, dovolateľ v dovolaní nenamietal. Napokon, tieto vychádzajú z tvrdení samotného žalobcu, resp. sú založené na konkrétnych výsledkami vykonaného dokazovania preukázaných skutočnostiach. Dovolací súd sa teda stotožňuje s odvolacím súdom v tom, že choroba z povolania bola u žalobcu zistená 14.1.1986 a že žalobca vedomosť o škode získal z lekárskeho posudku o bolestnom a sťažení spoločenského uplatnenia, ktorý bol vyhotovený 4.5.2000. Dvojročná premlčacia doba v danom prípade uplynula 4.5.2002, pričom žalobca uplatnil žalobou nárok na súde až 2.9.2008, teda po uplynutí premlčacej doby. Keďže žalovaný účinne vznesol námietku premlčania, nebolo možné žalobcovi premlčané právo priznať. Odvolací súd preto správne vo veci rozhodol, keď rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu zamietol.

So zreteľom na vyššie uvedené možno uzavrieť, že žalobca napadol dovolaním vecne správny rozsudok odvolacieho súdu. Keďže v konaní neboli zistené vady uvedené v § 237 O.s.p. a konanie nie je postihnuté ani inou vadou, ktorá by mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu podľa § 243b ods. 1 O.s.p. zamietol.

Žalovaný mal v dovolacom konaní úspech, preto mu patrí právo na náhradu trov konania proti žalobcovi, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 veta prvá O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Žalovanému však v dovolacom konaní žiadne trovy nevznikli, preto mu neboli priznané.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. januára 2015

JUDr. Rudolf Čirč, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Zuzana Pudmarčíková